

Vem vill anställa en utlandsveteran?

Rapporten i korthet

Sverige har, i likhet med många andra länder, en veteranstrategi som syftar till att militär utlandstjänst ska ses som en merit på arbetsmarknaden. Men är det verkligen en fördel att ha gjort utlandstjänst när man söker ett civilt jobb? I en ny rapport undersöker FOI, på uppdrag av Forsvarsmaktens veterancentrum, hur militär utlandstjänstgöring värderas i civila anställningssituationer. Resultatet från rapporten visar att utlandstjänst kan vara en fördel, men också en nackdel, för den som söker jobb – vilket som är fallet avgörs av vilket slags arbete man söker och vem man möter i rekryteringsprocessen.

Militära veteraner förknippas ibland med stereotyper

Tidigare forskning, främst från USA, visar att militära veteraner ibland förknippas med egenskaper som inte nödvändigtvis är till fördel för den som söker jobb. En militär bakgrund kan visserligen signalera ledarskapsförmåga och handlingskraft, men också uppfattas hänga ihop med känslökyla och bristande social förmåga. I den amerikanska kontexten kopplas militärtjänstgöring dessutom ofta ihop med psykisk ohälsa, missbruk och våldsamt beteende. Det saknas dock studier som specifikt undersöker hur svenska militära veteraner uppfattas. Mot denna bakgrund ville FOI undersöka hur erfarenhet av militär utlandstjänst värderas i civila rekryteringssituationer i Sverige.

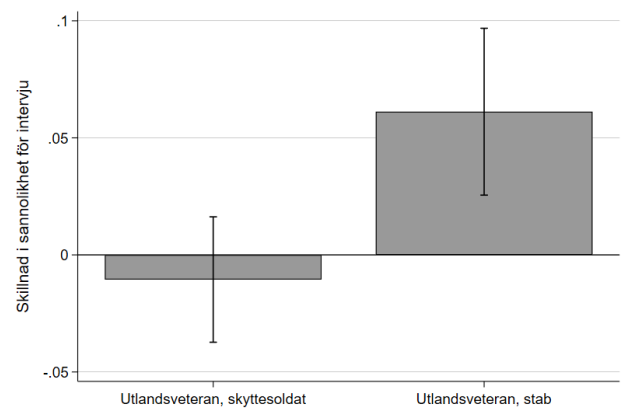
Ett valexperiment med 1 000 deltagare

FOI:s studie bygger på ett *hypotetiskt valexperiment* – ett slags enkätexperiment där man studerar människors preferenser genom att upprepade gånger låta dem välja mellan två eller flera alternativ, som i sin tur har olika egenskaper. I experimentet fick omkring 1 000 enkätrespondenter först läsa en beskrivning av en fiktiv rekryteringsprocess på deras egen arbetsplats. Därefter fick de flera gånger välja mellan två hypotetiska arbets sökande, varav vissa beskrevs som utlandsveteraner, att bjuda in till arbetsintervju. Valexperimentet genomfördes under hösten 2024 och deltagarna rekryterades från den så kallade Sifo-panelen.

Effekten skiljer sig åt beroende på befattning

Resultatet från valexperimentet visade att militär utlandstjänstgöring som skyttesoldat, i genomsnitt, inte påverkade chanserna att kallas till arbetsintervju i någon större utsträckning. Militär utlandstjänstgöring i en stabsbefattning gav däremot en ökad chans att bli kallad till intervju. Av Figur 1 framgår att sannolikheten att bli kallad till intervju i genomsnitt var sex procentenheter högre för

veteraner som haft en stabsbefattning än för identiska arbetssökande utan erfarenhet av utlandstjänst.

Figur 1. Hur militär utlandstjänst påverkar chansen att bli kallad till arbetsintervju. Staplarna visar om veteraner har större eller mindre chans att bli kallade, jämfört med icke-veteraner. Linjerna som utgår från staplarna visar osäkerheten i resultatet.

Effekten skiljer sig åt beroende på vem som rekryterar

Resultaten visade också att effekten av utlandstjänst varierade mellan olika grupper av respondenter. Kvinnor och personer inom yrkesområden där mellanmännisklig interaktion är centralt (exempelvis pedagogiskt arbete) tenderade att välja bort militära utlandsveteraner, särskilt sådana som varit skyttesoldater. Män, personer med egen erfarenhet av utlandsveteraner samt chefer med personalansvar tenderade däremot att föredra veteraner, särskilt sådana med erfarenhet från en stabsbefattning.

Figur 2 visar hur stor skillnaden var mellan manliga och kvinnliga respondenter. Av figuren framgår att sannolikheten för att en utlandsveteran ska bli kallad på intervju var nästan tio procentenheter större om respondenten var man, jämfört med om respondenten var kvinna.

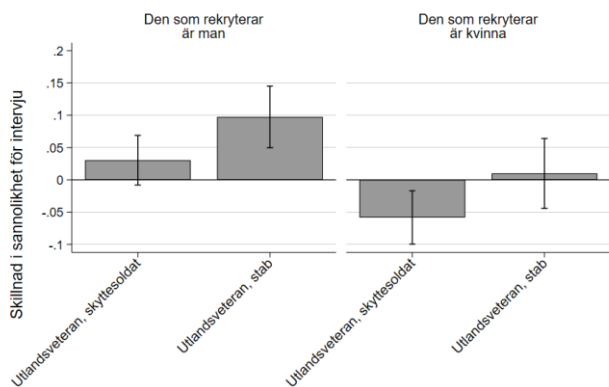
FOI Memo: 9007

Forskningsområde: Försvarekonomi

Godkänd av: Ulf Jonsson

Innehållet är granskat och omfattar ingen information som är underställd exportkontrollagstiftningen

Figur 2. Skillnader mellan män och kvinnor i hur militär utlandstjänst påverkar chansen att bli kallad till arbetsintervju. Staplarna visar om veteraner har större eller mindre chans att bli kallade, beroende på om den som rekryterar är man eller kvinna. Linjerna som utgår från staplarna visar osäkerheten i resultatet.

Utlandstjänst kan vara både en fördel och en nackdel
 Rapportens resultat visar att militär utlandstjänstgöring kan vara både en fördel och en nackdel för en person som söker ett civilt jobb, beroende på vilket slags arbete det handlar om och vem de möter i rekryteringsprocessen. Resultaten överensstämmer med amerikanska studier som visar att militära veteraner uppfattas som mindre lämpade för jobb som kräver empati och social interaktion, men bättre lämpade för ledarskapsroller.

När man tolkar resultaten är det viktigt att komma ihåg att experimentet endast fokuserade på den första delen av rekryteringsprocessen. Information som framkommer senare i processen kan mycket väl tänkas minska betydelsen av utlandstjänst. Dessutom är respondenterna inte nödvändigtvis representativa för dem som fattar anställningsbeslut i verkligheten; här handlar det snarare om medarbetare som lämnar synpunkter vid rekrytering av en framtida kollega.

Trots dessa begränsningar understryker resultaten behovet av ökad medvetenhet om hur svenska utlandsveteraner uppfattas på arbetsmarknaden. Studien kan därmed bidra till utvecklingen av den svenska veteranstrategin.

Samtidigt kvarstår flera frågor. *Varför* vill kvinnor i lägre utsträckning än män anställa veteraner? *Varför* uppfattas veteraner som sämre lämpade för vissa jobb? Framtida forskning bör undersöka vilka mekanismer som ligger bakom resultaten, och försöka fördjupa förståelsen av människors attityder och föreställningar om militära veteraner och deras kompetenser i arbetslivet – ett område som hittills fått mycket liten uppmärksamhet i svensk forskning.

Mer information

Rapporten har titeln *Vem vill anställa en utlandsveteran? – En experimentell studie av hur militär utlandstjänst värderas i civila anställningssituationer* (FOI-R--5740--SE) och går att ladda ner på FOI:s hemsida. Rapporten är författad av Peter Bäckström, som är fil.dr. i nationalekonomi och förste forskare vid FOI:s avdelning för försvarsanalys.

FOI Memo: 9007
 Forskningsområde: Försvarsekonomi
 Godkänd av: Ulf Jonsson

Innehållet är granskat och omfattar ingen information som är underställd exportkontrollagstiftningen

